

Α.Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΜΕΣΩ Η/Υ ΤΟΥ “ΚΟΥΡΣΟΥΜ ΤΖΑΜΙ” ΣΤΑ
ΤΡΙΚΑΛΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:

ΚΑΡΥΔΗΣ ΦΩΤΙΟΣ

ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2010

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η πτυχιακή μας εργασία δεν θα είχε ολοκληρωθεί αν δεν είχαμε τη συνδρομή ανθρώπων, που πρόθυμα μας βοήθησαν σε διάφορα στάδια της εργασίας μας, να ξεπεράσουμε εμπόδια που προέκυψαν στην πορεία της.

Έτσι αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε αυτούς τους ανθρώπους που στάθηκαν δίπλα μας και συγκεκριμένα :

- Τον κ. Χαραλαμπόπουλο Νίκο ,υπεύθυνο καθηγητή μας,για την πολύτιμη καθοδήγηση και βοήθεια του.
- Τον Δήμο Τρικκαίων
- Τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Τρικάλων
- Την Εθνική Βιβλιοθήκη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΤΟ ΤΖΑΜΙ	6
Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΤΖΑΜΙ	10
ΤΟ “ΚΟΥΡΣΟΥΜ ΤΖΑΜΙ”	14
Η ιστορία του	14
Οι χρήσεις του	16
Η κατασκευή του	18
Ο αρχιτέκτονας Σινάν	21
ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ	26
ΤΡΟΠΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	28
ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ	29
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ	31
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	41

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της εργασίας μας είναι η αρχιτεκτονική μελέτη, ανάλυση και αποτύπωση του “Κουρσούμ Τζαμί” ή “Τζαμί Οσμαν Σαχ” που βρίσκεται στην άκρη της πόλης των Τρικάλων (Θεσσαλίας) στην οδό Καρδίτσης.

Στο πρώτο κεφάλαιο κάνουμε μια γενική αναφορά των κοινών στοιχείων που παρουσιάζουν όλα τα τζαμί. Στη συνέχεια αναφερόμαστε στην αρχιτεκτονική τους και πως διαμορφώθηκε στο πέρασμα των αιώνων. Στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζουμε την μακρόχρονη ιστορία του “Κουρσούμ Τζαμί”, το πως χρησιμοποιήθηκε στο πέρασμα των χρόνων, τον τρόπο κατασκευής του και κάνουμε μια αναφορά στον αρχιτέκτονα που το κατασκεύασε. Στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζουμε μια υποθετική ανασυγκρότηση του τζαμιού, όπου βλέπουμε κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που συναντάμε σε όλα τα τζαμί. Έπειτα αναφερόμαστε στο τρόπο με τον οποίο εργαστήκαμε σε όλα τα στάδια της εργασίας μας. Στη συνέχεια παρουσιάζουμε κάποιες κατασκευαστικές λεπτομέρειες που μας κέντρισαν το ενδιαφέρον. Ακολουθεί κεφάλαιο στο οποίο παραθέτουμε τα αρχιτεκτονικά σχέδια μαζί με φωτογραφίες και ένα τοπογραφικό διάγραμμα του κτιρίου με το προαύλιο χώρο. Τέλος παρουσιάζουμε τη σχετική βιβλιογραφία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της πτυχιακής εργασίας επιλέχθηκε μέσα από ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που σχετίζονται με το αντικείμενο των σπουδών μας, με αποτέλεσμα να είναι πολύ δύσκολη η τελική επιλογή του. Αφού, σε πρώτη φάση, αποφασίσαμε, ότι θα ασχοληθούμε με την αποτύπωση κτιρίων μέσω Η/Υ, συλλέξαμε διάφορες προτάσεις για κτίρια με ιστορικό ενδιαφέρον. Καταλήξαμε τελικά στο να αποτυπώσουμε το “Κουρσούμ Τζαμί”, μετά από πολύ μελέτη και σε συνεργασία με τον καθηγητή μας, διότι θεωρήσαμε ότι είναι ένα πολύ σημαντικό μνημείο, με μεγάλη ιστορία, που δεν συναντά κανείς εύκολα στον ελλαδικό χώρο. Δεύτερον εντυπωσιαστήκαμε από την στιβαρότητα της κατασκευής του, τον μεγαλοπρεπή θόλο του και γενικότερα από την ανατολίτικη αρχιτεκτονική του. Τέλος, διότι θεωρήσαμε ότι είναι ένα πρωτότυπο θέμα που αξίζει να αφιερωθεί κανείς σε αυτό και να παρουσιάσει ένα πολύ ωραίο αποτέλεσμα.

Έτσι πιστεύουμε ότι κάναμε την καλύτερη δυνατή επιλογή με το συγκεκριμένο θέμα ώστε να εκπονήσουμε μια εργασία που το τελικό αποτέλεσμα να είναι αντάξιο των προσδοκιών μας.

ΤΟ ΤΖΑΜΙ

Το τζαμί ή τέμενος, στα αραβικά : مسجد (μαστζίντ), είναι ο τόπος λατρείας των Μουσουλμάνων. Όλα τα τζαμιά είναι προσανατολισμένα προς την κάαμπα της Μέκκας. Από το τζαμί γίνεται πρόσκληση (αντάν) πέντε φορές την ημέρα, για να υπενθυμίσει στους πιστούς ότι έφτασε η ώρα της προσευχής. Όποιος έχει τη δυνατότητα, έχει δηλαδή χρόνο ή δεν δουλεύει, πρέπει να πάει στο τζαμί για να προσευχηθεί: αυτό στη μουσουλμανική θρησκεία θεωρείται καλύτερο απ' το να προσεύχεται κανείς μόνος του. Όσοι δεν έχουν χρόνο ή τη δυνατότητα, μπορούν να προσευχηθούν στο σπίτι τους ή σε κάποιο χώρο εκτός τζαμιού, με μικρή προετοιμασία. Η επίσημη μέρα λατρείας για το Ισλάμ είναι η Παρασκευή, οπότε οι άντρες μουσουλμάνοι (όχι όμως και οι γυναίκες) είναι υποχρεωμένοι να πάνε στο τζαμί για να προσευχηθούν. Στο τζαμί διαβάζονται και οι "ευχές" προς κάποιον νεκρό πριν την ταφή του.

Δεν υπάρχει καθορισμένος τύπος Τζαμιού, γι' αυτό και διαφέρουν μεταξύ τους κατά ρυθμό, μέγεθος κλπ. Κοινό πάντως σε όλα τα Τζαμιά είναι η κεντρική τετράγωνη αίθουσα όπου οι πιστοί παρατάσσονται σε σειρές με το μέτωπο προς της Μέκκα, γι αυτό και η είσοδος σ' αυτά είναι σε αντίθετη διεύθυνση. Μέσα στο Τζαμί δεν υπάρχουν αγιογραφίες ούτε αγάλματα (απαγορεύονται στο Ισλάμ) και αντ' αυτών φέρονται σε περικαλλή πλαίσια ρήσεις από το Κοράνι. Επίσης μέσα σε κάθε τζαμί ξεχωρίζουν το "μιχράμπ", είδος ιερού που βρίσκεται επί έδρας λεγόμενης "μιμπάρ", τύπου άμβωνα ή δεσποτικού που στέκεται ο Ιμάμης. Το δε δάπεδο είναι καλυμμένο με τάπητες. Δεν υφίστανται καθίσματα και ούτε γίνεται χρήση κεριών. Οι πιστοί πριν την είσοδό τους στο τζαμί οφείλουν να βγάλουν τα υποδήματά τους και να πλύνουν τα πόδια τους, τα χέρια και το πρόσωπό τους, σε ειδικό χώρο έξω από το Τζαμί.

Χαρακτηριστικό του κάθε τζαμιού αποτελεί ο μιναρές. Παλιότερα, η πρόσκληση προς προσευχή γινόταν από τον μουεζίνη, που έβγαινε στον μιναρέ και φώναζε το αντάν, για να ακούν όλοι οι πιστοί. Σήμερα, που η τεχνολογία έχει προχωρήσει, η αναγγελία της ώρας της προσευχής γίνεται ακόμα από το

μιναρέ, με τη χρήση όμως μεγαφώνων. Αν και η χρήση των μιναρέδων έχει ουσιαστικά καταργηθεί, εξακολουθούν ωστόσο να συνοδεύουν αρχιτεκτονικά τα περισσότερα τζαμιά.

Τα σημαντικότερα σήμερα ιστορικά Τζαμιά στο κόσμο είναι τα:

1. Άμρου ή Άμα (642) στο Κάιρο
2. Ιμπν Τουλούν (878) ομοίως
3. Μέγα Τζαμί Χαλεπίου (978) στη Συρία
4. Μεδίνας (707) στη Σαουδική Αραβία
5. Ελ Άκσα ή Ελ Ακσά (685) στην Ιερουσαλήμ
6. Τέμενος του Ομαρ (643) στην Ιερουσαλήμ
7. Δαμασκού (707) στη Συρία

Από τα παραπάνω Τζαμιά τα Ελ Ακσά, του Ομάρ και της Δαμασκού παρουσιάζουν έντονα βυζαντινή επίδραση. Επίσης στη Τουρκία σημαντικά Τζαμιά είναι το "Τέμενος του Σουλτάνου Αχμέτ" γνωστότερο και ως "Μπλέ Τζαμί" στη Κωνσταντινούπολη του 17ου αιώνα, το Μέγα Τζαμί του Ικονίου (1220), το λεγόμενο "Γιετσιλ Μεντρεσέ" (1420) στη Νίκαια, της Προύσας (1424) κ.α. Ακόμη, σπουδαία Τζαμιά υπάρχουν και στην Περσία, το σημερινό Ιράν, με καταφανή την επίδραση της αρχιτεκτονικής των Σασσανιδών με τα πολύχρωμα κεραμικά σε μορφή ψηφιδωτών όπου καλύπτουν τις στέγες των υπερυψωμένων και σφαιροειδών θόλων. Αυτή μάλιστα η αρχιτεκτονική πέρασε στη συνέχεια στην Ινδία στις οποίας τα Τζαμιά είναι εμφανής η επίδραση.

Από τα σύγχρονα Τζαμιά υπερέχουν το Τζαμί του Παρισιού, το Μέγα Τζαμί που ανέγειρε λίγο πριν το θάνατό του ο Βασιλεύς (Σουλτάνος) του Μαρόκου, Χασάν Β', το μεγαλύτερο σε ύψος του κόσμου, πάνω σε νησίδα, και βεβαίως το Μέγα Τζαμί στη Μέκκα, που τα τελευταία χρόνια υπέστη μεγάλη ανακαίνιση και επίστρωση μαρμάρων από τον Βασιλέα Φάχντ της Σαουδικής Αραβίας. Μάλιστα ο ίδιος αυτός Βασιλεύς είναι εκείνος που ζήτησε να χρηματοδοτήσει την ανέγερση μεγαλοπρεπούς Τζαμιού στην Αθήνα, υπόθεση

που εκκρεμεί.

Το "Μέγα Τζαμί" του Χασάν Β' στη Καζαμπλάνκα,Μαρόκο

Το Μέγα Τζαμί στη Μέκκα,με κάθε διαθέσιμο χώρο γεμάτο με προσκυνητές

Σημειώνεται ότι γενικά στα Τζαμιά δεν απαγορεύεται η είσοδος σε αλλόθρησκους, φτάνει ν' ακολουθήσουν το τυπικό. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί ολόκληρη η περιοχή της Μέκκας όπου και απαγορεύεται η προσέλευση αλλοθρήσκων. Ειδικά φυλάκια στους δρόμους που οδηγούν σ' αυτή, από Ριάντ ή από Τζέντα προβαίνουν σε τέτοιους ελέγχους. Επίσης θεωρείται μεγάλη προσβολή να κινηθεί κάποιος μπροστά από προσευχόμενο πιστό. Ιδιαίτερη προσοχή επιβάλλεται και εκτός Τζαμιού, την ώρα της προσευχής, όπου απαγορεύεται το κάπνισμα εφόσον ο μιναρές είναι ορατός.

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΤΖΑΜΙ

Αρχιτεκτονική των τζαμί είναι μια συνέχεια της προ-ισλαμικής αρχιτεκτονικής των παλατιών που χτίστηκαν κατά τη διάρκεια της Parthian και της Sassanian, δυναστείες της Περσίας. Το Sarvestan παλάτι από τη Sassanian εποχή είναι ένα μεγάλο παράδειγμα. Για παράδειγμα, η ιδέα της ύπαρξης μιας τοξωτής είσοδου και ενός κεντρικού τρούλου είναι σαφώς δανεισμένη από την προ-ισλαμική, περσική αρχιτεκτονική. Μετά την αραβική εισβολή της Περσίας, η αρχιτεκτονική, καθώς και στοιχεία του πολιτισμού, των Σασσανιδών χρησιμοποιήθηκαν για το νέο ισλαμικό κόσμο. Πολλές μορφές των τεμενών έχουν εξελιχθεί σε διάφορες περιοχές του ισλαμικού κόσμου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στη νοτιοανατολική Ασία. Αξιοσημείωτοι τύποι τζαμί περιλαμβάνουν τα πρώτα τζαμιά Αββασιδών, T-τύπου τζαμιά, και τα τζαμί με κεντρικό θόλο της Ανατολίας. Το πετρέλαιο, πλούτος του εικοστού αιώνα, οδήγησε σε κατασκευή μεγάλων τζαμί χρησιμοποιώντας σχέδια από κορυφαίους μη μουσουλμάνους σύγχρονους αρχιτέκτονες και στην προώθηση της σταδιοδρομίας των σημαντικότερων σύγχρονων μουσουλμάνων αρχιτεκτόνων.

Το παλάτι των Σασσανιδών στο Σαρβεστάν

Αραβο-σχέδιο ή υπόστυλα τζαμί είναι ο αρχικός τύπος των τζαμί, που

κυριάρχησε στη διάρκεια της Δυναστείας των Ομαγιαδών. Αυτά τα τζαμί έχουν τετράγωνο ή ορθογώνιο σχέδιο με μία εσωτερική αυλή που χρησιμοποιείται ως αίθουσα προσευχής. Ιστορικά, στα ζεστά της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής κλίματα, η αυλή χρησιμοποιείται για να φιλοξενήσει το μεγάλο αριθμό των προσκυνητών στη διάρκεια των προσευχών της Παρασκευής. Τα περισσότερα πρόωρα υπόστυλα τζαμί είχαν επίπεδες στέγες στις αίθουσες προσευχής, στο οποίο απαιτήθηκε η χρησιμοποίηση πολλών στηλών για να τα υποστηρίξει. Ένα από τα πιο αξιοσημείωτα υπόστυλα τζαμί είναι το Mezquita de Córdoba στην Ισπανία, το κτίριο υποστηρίζεται με πάνω από 850 στήλες. Συχνά, υπόστυλα τζαμί έχουν εξωτερικές στοές έτσι ώστε οι επισκέπτες να μπορούν να απολαύσουν τη σκιά. Αραβο-σχέδιο τζαμί είχαν κατασκευαστεί ως επί το πλείστον στη διάρκεια

των δυνασκειών του Umayyad και Abbasid. Στη συνέχεια, ωστόσο, η απλότητα του αραβικού σχεδίου περιόρισε τις ευκαιρίες για περαιτέρω ανάπτυξη και τα τζαμιά κατά συνέπεια έχασαν τη δημοτικότητά τους.

Οι Οθωμανοί εισήγαγαν στα τζαμί κεντρικό θόλο το δέκατο πέμπτο αιώνα. Αυτά τα μουσουλμανικά τεμένη έχουν ένα μεγάλο θόλο στο κέντρο πάνω από την αίθουσα προσευχής. Εκτός

Το "Hajja Soad Τζαμί" στο Χαρτούμ, Σουδάν

από την ύπαρξη ενός μεγάλου κεντρικού τρούλου, με κοινά χαρακτηριστικά είναι μικρότεροι θόλοι που υπάρχουν εκτός κέντρου πάνω από την αίθουσα προσευχής ή σε όλο το υπόλοιπο τζαμί, όπου δεν γίνεται προσευχή. Αυτό το στυλ είχε έντονα επηρεαστεί από τη βυζαντινή θρησκευτική αρχιτεκτονική με τη χρήση των μεγάλων κεντρικών θόλων.

Το Iwan τζαμί (Iwan, αραβικά: إيوان Iwan, Περσικά: ایوان eyvān ορίζεται ως μια θολωτή αίθουσα ή χώρο, τοιχώματα από τις τρεις πλευρές, με το ένα άκρο εντελώς ανοικτό) είναι το πιο σημαντικό στυλ για τα θολωτά επιμελητήρια και θολωτούς χώρους με άνοιγμα από τη μία πλευρά. Σε Iwan τζαμί, ένα ή περισσότερα iwans απαρτίζουν μια κεντρική αυλή που χρησιμεύει ως αίθουσα προσευχής. Το στυλ είναι δανεισμένο από την προ-ισλαμική ιρανική αρχιτεκτονική και έχει χρησιμοποιηθεί σχεδόν αποκλειστικά για τζαμιά στο Ιράν.

Το “Faisal Τζαμί” (Ισλαμαμπάντ, Πακιστάν) σε σχετικά ασυνήθιστο σχέδιο ,με σύγχρονες γραμμές και την πιο παραδοσιακή εμφάνιση, τη σκηνή ενός αραβικού Βεδουίνου, με το μεγάλο τριγωνικό χώρο προσευχής και τέσσερις μιναρέδες. Ωστόσο, σε αντίθεση με τον παραδοσιακό Masjid σχεδιασμό, του λείπει ένας θόλος. Η αρχιτεκτονική του τζαμί είναι μια απόκλιση από τη μακρά ιστορία της Νότιας Ασίας και της Ισλαμικής αρχιτεκτονικής. Είναι ένα από τα πιο σημαντικά και σύγχρονα παραδείγματα ισλαμικής αρχιτεκτονικής στον κόσμο.

Το "Faisal Τζαμί" στην Ισλαμαμπάντ, Πακιστάν

ΤΟ “ΚΟΥΡΣΟΥΜ ΤΖΑΜΙ”

Η ιστορία του

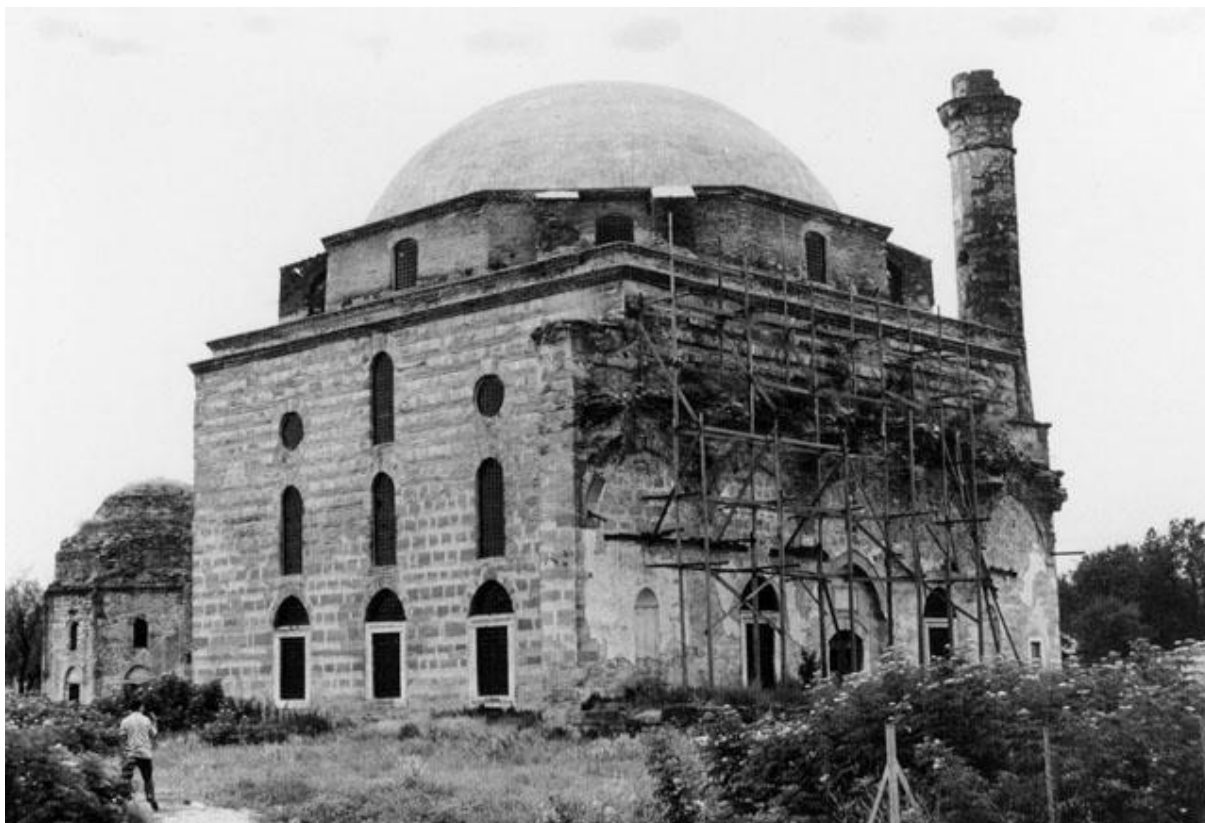
Το τέμενος του Οσμάν Σάχ ή “Κουρσούμ Τζαμί” (Μολυβένιο τζαμί) βρίσκεται στην άκρη της πόλης των Τρικάλων, στον οδό Καρδίτσης νότια των φυλακών και του ναού των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης.

Το τέμενος είναι το μόνο σωζόμενο από τα πολλά οθωμανικά τζαμιά που υπήρχαν κάποτε στην πόλη των Τρικάλων. Ιδρυτής του ήταν ο Osman Sah ή

Qara Osman Pasa, γιός του Mustafa Pasa (+932H=1525/26) που παντρεύτηκε την κόρη του σουλτάνου Σελίμ Α΄ (1512-20). Η παράδοση λέει, ότι ο πρίγκιπας Οσμάν Σάχ ήλθε στα Τρίκαλα κυνηγημένος και άρρωστος. Επειδή στα Τρίκαλα γιατρεύτηκε, έχτισε το τζαμί αυτό σε ανάμνηση της σωτηρίας του. Το τέμενος είναι ένα από τα 79 τζαμιά και το μοναδικό που σώζεται σε ελληνικό έδαφος που έχτισε ο ονομαστός αρχιτέκτονας του 16ου αιώνα Σινάν (Koca mimar Sinan). Η ακριβής χρονολογία ανέγερσης του τζαμιού είναι άγνωστη, αφού δεν διασώθηκε κάποια ιδρυτική επιγραφή. Πιθανολογείται όμως ότι χτίστηκε δέκα

χρόνια περίπου πριν από το θάνατο του Οσμάν Σάχ, ο οποίος τάφηκε στον γειτονικό τουρμπέ (μαυσωλείο) το 1567/8. Χτισμένο στις όχθες του ποταμού Ληθαίου περιβαλλόταν από τα άλλα ιδρύματα που έχτισε ο Οσμάν Σάχ, όπως το πτωχοκομείο, το σχολείο, ο μεντρεσές, το χάνι κ.ά. Από τα κτίσματα αυτά σήμερα σώζεται μόνο το τέμενος (τζαμί) και ο τουρμπές (μαυσωλείο) στο οποίο ετάφη ο Οσμάν Σάχ.

Το 1993 το Τζαμί ανακατασκευάστηκε και είναι μνημείο προστατευόμενο από την UNESCO. Σήμερα, πραγματοποιούνται εκδηλώσεις ήπιου χαρακτήρα, όπως εκθέσεις έργων τέχνης, ομιλίες. Το όμορφο θέαμα συμπληρώνουν το σιντριβάνι που βρίσκεται στην είσοδο και το άφθονο πράσινο στον περιβάλλοντα χώρο.

Οι χρήσεις του

Ο Εβλιγιά Τσελεμπή, ο οποίος επισκέφτηκε τα Τρίκαλα το 1668, μας πληροφορεί στο οδοιπορικό του ότι το τέμενος Οσμάν Σάχ, περιτριγυρισμένο από πανύψηλα δέντρα, ήταν στολισμένο με ωραία αραβουργήματα και χρυσές επιγραφές από το κοράνι, ότι το δάπεδο ήταν στρωμένο με παχιά χαλιά τις Ανατολής και ότι από την οροφή κρέμονταν δεκάδες ασημένια καντήλια.

Στη δεκαετία του 20 όμως η κατάσταση του τζαμιού ήταν οικτρή. Το περιστύλιο της εισόδου είχε γκρεμιστεί, το εσωτερικό του ήταν λεηλατημένο και από τον μιναρέ έλλειπε η κορυφή.

Το 1927 οι κάτοικοί της συνοικίας του Αγίου Κωνσταντίνου με αναφορά τους στον πρωθυπουργό Πάγκαλο ζήτησαν τη μεταστέγαση του σχολείου της γειτονιάς τους στην εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου και την μετατροπή του τζαμιού σε χριστιανικό ναό. Για το σκοπό αυτό μάλιστα ο γιατρός Φωτάκης πρόσφερε το ποσό των 50000 δρχ. Το αίτημα απορρίφθηκε από τον αρχιτέκτονα Αναστάσιο Ορλάνδο όσο και από τον Μητροπολίτη Τρίκκης και Σταγών Πολύκαρπο.

Η αρχιτεκτονική αξία του χτίσματος θα επιβεβαιωθεί τον Οκτώβριο του ίδιου έτους από τον βυζαντινολόγο καθηγητή Ν. Βέη και τον αρχαιολόγο Μπάμπιγκέρ. Και οι δύο θα χαρακτηρίσουν το τζαμί “εθνικόν κειμήλιον” το οποίο πρέπει να διασωθεί.

Η προτάσεις των ειδικών δεν υιοθετήθηκαν και τα επόμενα χρόνια το τζαμί εγκαταλείφθηκε στη φθορά του χρόνου. Λίγο αργότερα μάλιστα νοικιάστηκε ως σταύλος και αποθήκη χόρτων.

Στις 6 Ιουνίου 1929 ο καθηγητής Ορλάνδος με ανακοίνωσή του στην Ακαδημία Αθηνών θα επισημάνει την μεγάλη αρχιτεκτονική αξία του τζαμιού, εξάιροντας το μεγάλο του θόλο και την τοιχοδομή του, ομοιάζουσα με την βυζαντινή.

Στις 30 Μαΐου 1936 το “Κουρσούμ Τζαμί” θα χαρακτηριστεί με βασιλικό διάταγμα διατηρητέο μνημείο.

Το 1937 ο Αλέκος Χατζηγάκης με επιστολή του στον τοπικό τύπο θα τονίσει την ανάγκη να διασωθεί το “Κουρσούμ Τζαμί” και να μετατραπεί σε μουσείο της πόλης.

Δύο χρόνια αργότερα με έξοδα του Δήμου Τρικκαίων θα επιδιορθωθεί ο θόλος του τζαμιού, στον οποίο είχαν φυτρώσει και δύο μπορμπορτσιλιές.

Η κατασκευή του

Κτίστηκε στα μέσα του 16ου αι. από τον ονομαστό αρχιτέκτονα Σινάν Πασά (1490 – 1588), ο οποίος ήταν ελληνικής καταγωγής, είναι από τα πιο αξιόλογα έργα του στα Βαλκάνια, μια απλή, αλλά στιβαρή κατασκευή. Πάνω στην πέτρινη κυβική βάση του ακουμπά ένας υπερμεγέθης ημισφαιρικός τρούλος, κατασκευασμένος από πλίνθους και σκεπασμένος με μολυβδόφυλλα, ο οποίος μοιάζει με αυτόν του τζαμί Νουρί Οσμανιέ της Κωνσταντινούπολης, είναι το στοιχείο εκείνο που δίνει την αρχιτεκτονική μοναδικότητα στο τζαμί αυτό. Οι διαστάσεις της βάσης είναι 21.00 X 21.00 και το ύψος του 22.50 μ. Οι τοίχοι

της κυβικής βάσης είναι κατασκευασμένοι εξωτερικά με ζώνες από πελεκητή αμμόπετρα που εναλλάσσονται με τρεις σειρές τούβλα. Στην είσοδο υπάρχει στοά που αποτελείται από 6 μονολιθικούς κίονες.

Στην κατασκευή της εισόδου του έχει δοθεί ιδιαίτερη σημασία μιας και έχει χρησιμοποιηθεί ατράγιος λίθος προερχόμενος από τα περίφημα λατομεία Χασάμπαλι της Λάρισας. Το ίδιο υλικό έχει χρησιμοποιηθεί και στην κατασκευή των μονόλιθων κολόνων της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη.

Τέλος παρόλο που ο μιναρές σήμερα έχει χάσει την απόληξη του (οβελίσκο) το “Κουρσούμ Τζαμί ” αποτελεί χαρακτηριστικό μνημείο της ανατολίτικης αρχιτεκτονικής και ένα από τα τελευταία που απέμειν αν στην Ελλάδα.+

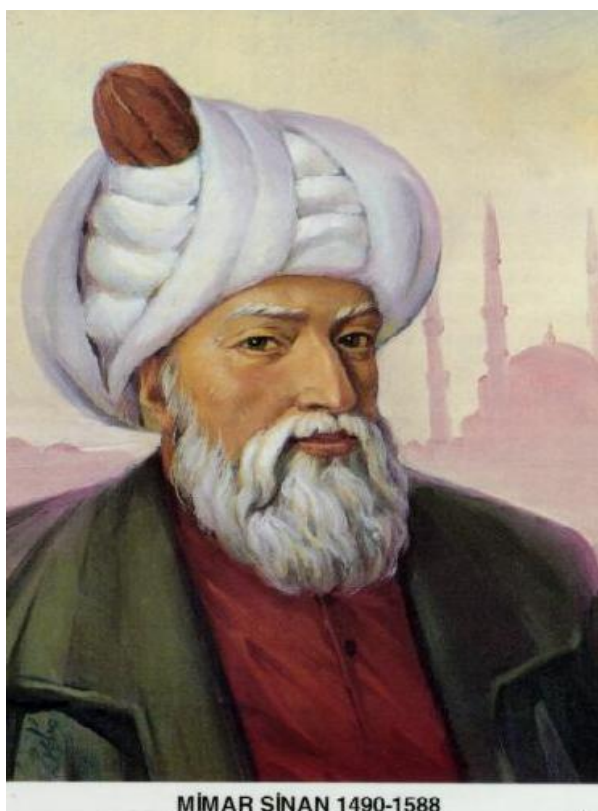
Εσωτερική άποψη του "Κουρσούμ Τζαμί" σήμερα. (Δυτική πλευρά)

Εσωτερική άποψη του "Κουρσούμ Τζαμί" σήμερα. (Ανατολική πλευρά)

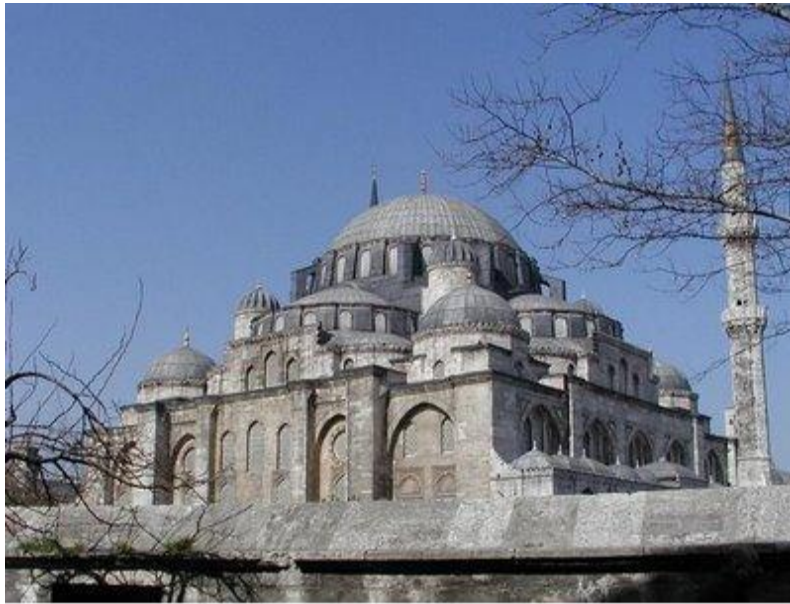
Ο αρχιτέκτονας Σινάν

Διάσημος οθωμανός αρχιτέκτονας, ελληνικής καταγωγής. Διακρίθηκε για τις καινοτομίες που επέφερε στην κοσμική και θρησκευτική αρχιτεκτονική της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και γενικότερα του μουσουλμανικού κόσμου. Γεννήθηκε ως Ιωσήφ Δογάνογλου στις 15 Απριλίου 1489 στο χωριό Άγιοι Ανάργυροι της Καππαδοκίας από ελληνορθόδοξους γονείς. Από μικρός εισήλθε στη δουλειά του πατέρα του, που ήταν λιθοξόος και ξυλουργός.

Το 1511 στρατολογήθηκε σε παιδομάζωμα από τους Τούρκους και εντάχθηκε στο σώμα των γενιτσάρων. Υπηρέτησε στο ανάκτορο του σουλτάνου Σουλεϊμάν Α', ως μαθητευόμενος οικοδόμος, όπου έλαβε το οθωμανικό όνομα Σινάν (Λόγχη). Έπειτα από μία περίοδο αυστηρής εκπαίδευσης, έγινε αξιωματικός του Μηχανικού κι έλαβε το όνομα Μιμάρ (αρχιτέκτονας).

Ο Σινάν ακολούθησε τον οθωμανικό στρατό στις εκστρατείες του σε Αίγυπτο και Περσία και διακρίθηκε στην κατασκευή γεφυρών και οχυρωματικών έργων. Έφθασε στα ανώτατα στρατιωτικά αξιώματα και χρίστηκε επικεφαλής του Πυροβολικού.

Το Τέμενος Σεχζαντέ στην Κωνσταντινούπολη

Το 1539 σχεδίασε και κατασκεύασε το πρώτο πολιτικό έργο του και για τα επόμενα 40 χρόνια θα αναδειχθεί ως ο κορυφαίος αρχιτέκτονας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, με ξεχωριστή θέση στην ιστορία της αρχιτεκτονικής. Το πρώτο σημαντικό κτίριο του Σινάν υπήρξε το τέμενος Σεχζαντέ (Sehzade) στην Κωνσταντινούπολη, που ολοκληρώθηκε το 1548.

Το Τέμενος του Σουλεϊμάν

Επόμενο μεγάλο έργο του υπήρξε το Τέμενος του Σουλεϊμάν

(Suleymaniye Camii) στην Κωνσταντινούπολη, που άρχισε να κατασκευάζεται το 1550 και ολοκληρώθηκε το 1557. Είναι βασισμένο στο σχέδιο της Αγίας Σοφίας, που πολύ επηρέασε τον Σινάν. Από πολλούς μελετητές θεωρείται ως το κορυφαίο έργο του και είναι το μεγαλύτερο τζαμί που χτίστηκε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Εκτός από τον λατρευτικό χώρο, στον οποίο δεσπόζει ένας τρούλος διαμέτρου 26 μέτρων, περιελάμβανε ένα μεγάλο συγκρότημα με κτίρια κοινωνικού χαρακτήρα. (4 μεντρεσέδες, νοσοκομείο, ιατρική σχολή, μαγειρείο, τραπεζαρίες, στάβλους, λουτρά και καταστήματα).

Ο Σινάν, όμως, θεωρούσε ως το αριστούργημά του το Τέμενος του Σελίμ (Selimiye Camii) στην Αδριανούπολη, που χτίστηκε μεταξύ 1569 και 1575. Το τζαμί αυτό αποτελεί το απαύγασμα της τέχνης του, καθώς έδωσε λύσεις επαναστατικές για την εποχή του, ως προς τη διαμόρφωση του εσωτερικού χώρου, με πρότυπο τη βυζαντινή εκκλησία. Ο τεράστιος τρούλος του στηρίζεται σε οχτώ ογκώδεις κίονες, μεταξύ των οποίων σχηματίζονται εντυπωσιακές κόγχες. Ο κεντρικός τρούλος πλαισιώνεται από τους τέσσερις μιναρέδες, τους υψηλότερους της Τουρκίας.

Τέμενος του Σελίμ

Στόχος του ήταν να κατασκευάσει ένα τέμενος μεγαλύτερο από την Αγία Σοφία, για να αποστομώσει, όπως αναφέρει στα απομνημονεύματά του,

κάποιους χριστιανούς αρχιτέκτονες, που ισχυρίζονταν ότι κανείς μουσουλμάνος δεν μπορεί να κατασκευάσει υψηλότερο κτίριο από την Αγία Σοφία. Όταν τελείωσε το Τέμενος του Σελίμ, ο Σινάν ήταν 86 ετών και καυχήθηκε ότι κατασκεύασε το υψηλότερο κτίριο στον κόσμο. Αν μετρηθεί από τα θεμέλια του, ο Σινάν έχει δίκιο, αν όμως μετρηθεί από τη βάση του, η Αγία Σοφία παραμένει υψηλότερη από το Τέμενος του Σελίμ. Το μοναδικό σωζόμενο έργο του Σινάν στην Ελλάδα είναι το Κουρσούμ Τζαμί ή Τζαμί του Οσμάν Σαχ στα Τρίκαλα.

Εσωτερική άποψη του Τεμένους του Σελίμ

Στην πολύχρονη καριέρα του, ο αρχιτέκτονας Σινάν σχεδίασε και κατασκεύασε

94 μεγάλα τεμένη

52 μικρά τζαμιά

57 σχολεία

41 λουτρόνες (χαμάμ)

35 παλάτια (σαράγια)

22 μαυσωλεία

17 δημόσια μαγειρεία και εστιατόρια (μαρέτια)

20 χάνια (καραβανσαράι)

7 ιερατικές σχολές (μεντρεσέδες)

8 μεγάλες γέφυρες

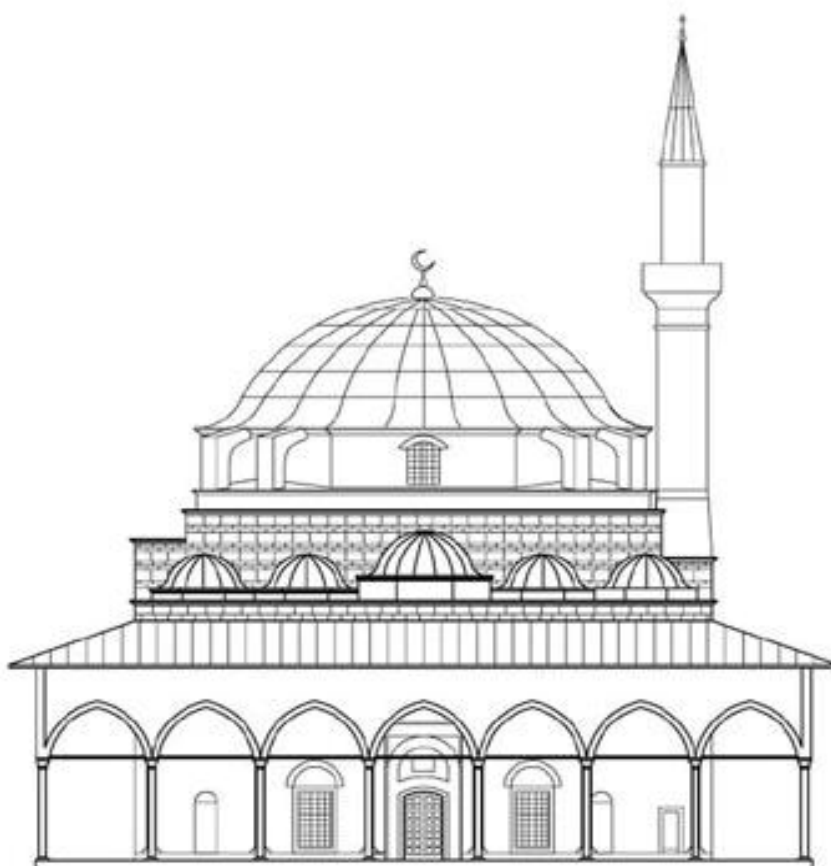
6 υδραγωγεία

3 νοσοκομεία

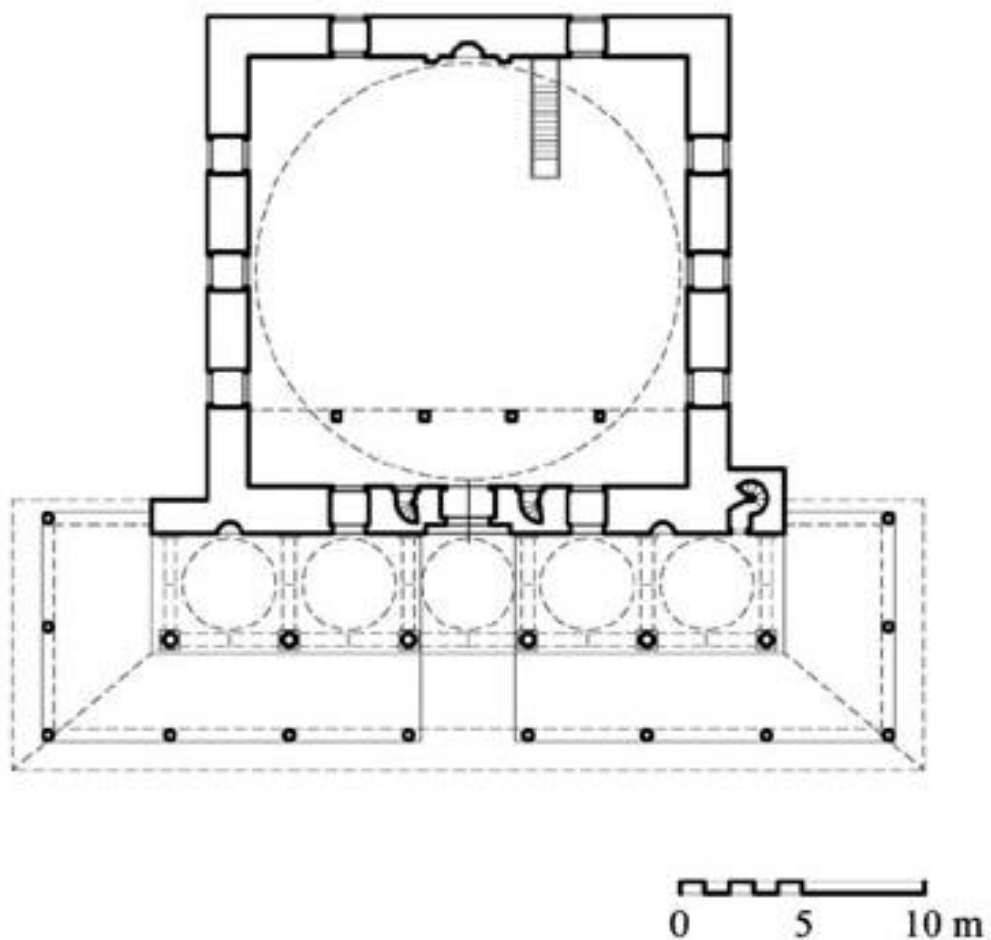
Στα τελευταία χρόνια της ζωής του έλαβε τους τίτλους Κοτσά (Μεγάλος) και Αγάς. Ο Κοτσά Μιμάρ Σινάν Αγάς πέθανε στις 17 Ιουλίου 1588 και τάφηκε στο Τέμενος του Σουλεϊμάν. Η επιστημονική κοινότητα τον τίμησε, δίνοντας τ' όνομά του σ' έναν κρατήρα του πλανήτη Ερμή.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

Πρόσοψη και κάτοψη όπου παρουσιάζονται τα ελλειπόντα μέρη του “Κουρσούμ Τζαμί”. Στη πρόσοψη παρουσιάζεται η απόληξη του μιναρέ (οβελίσκος), ο μεσαίος τρούλος όπου είναι υπερυψωμένος, καθώς και η ημισέληνος.

Στη κάτοψη παρουσιάζεται η διπλή στοά που αποτελείται από δύο σειρές μονολιθικών κίωνων, με την εξωτερική να περιλαμβάνει 12 κίονες και την εσωτερική τους υπάρχοντες 6.

ΤΡΟΠΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η εκτέλεση της πτυχιακής μας εργασίας απαιτούσε την χρήση και γνώση ειδικών προγραμμάτων και οργάνων, που είναι σχετικά με το τομέα μας.

Αρχικά προσπαθήσαμε να συλλέξουμε όσο το δυνατόν περισσότερο φωτογραφικό υλικό χρησιμοποιώντας ψηφιακή φωτογραφική μηχανή. Αυτό ήταν απαραίτητο για να έχουμε όσο γίνεται πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το κτίριο που θα σχεδιάζαμε. Σε αυτό βοήθησε αρκετά ο μεγάλος προαύλιος χώρος που υπήρχε γύρω από το κτίριο, ο οποίος μας επέτρεψε να βγάλουμε φωτογραφίες που θα μας διευκόλυναν πάρα πολύ στη συνέχεια.

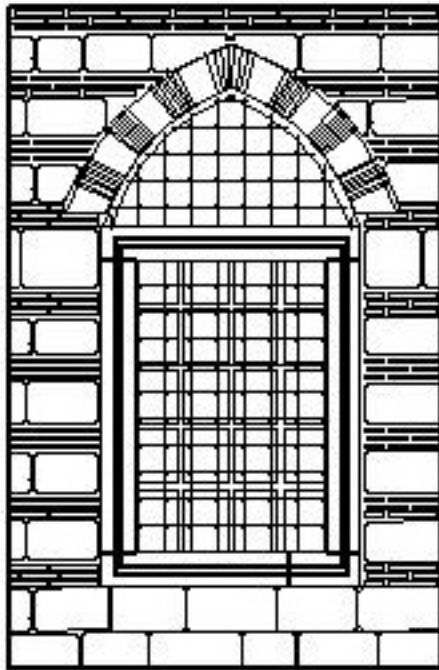
Το επόμενο βήμα ήταν να μετρήσουμε το κτίριο. Για να γίνει αυτό χρησιμοποιήσαμε ένα όργανο οικείο σε εμάς τη μετροταινία. Έτσι μετρήσαμε όλο το κτίριο, τις πόρτες, τα παράθυρα, τις κολώνες, τα ανοίγματα και κάθε εσοχή. Σε αυτό το στάδιο αντιμετωπίσαμε το πρώτο μας πρόβλημα, το ύψος του κτιρίου, που ήταν αδύνατο να μετρηθεί με την μετροταινία. Γι' αυτό το λόγο, αναγκαστήκαμε να χρησιμοποιήσουμε ένα όργανο που είχαμε έλθει σε επαφή κατά τη διάρκεια της πρακτικής μας άσκησης, το ταχύμετρο. Έτσι καταφέραμε να μετρήσουμε το ύψος του κτιρίου και του μιναρέ. Επίσης σε αυτό το στάδιο της εργασίας μας βοήθησαν οι αναφορές σε βιβλία, όπου βρήκαμε πολλές πληροφορίες, σχετικά με το τζαμί, όπως για το ύψος του θόλου.

Στη συνέχεια, χρησιμοποιήσαμε για την αποτύπωση του κτιρίου, ένα πρόγραμμα που είναι ευρέως γνωστό στο τομέα μας, το Autocad. Η διαρκής ενασχόληση με το πρόγραμμα αυτό, μας βοήθησε να εξοικειωθούμε με αυτό και να αποκτήσουμε αρκετή εμπειρία στο χειρισμό του. Έτσι καταφέραμε να γίνουμε σταδιακά πιο παραγωγικοί και ποιοτικοί στην σχεδίαση, με αποτέλεσμα να μπορούμε να αποτυπώσουμε με μεγαλύτερη ακρίβεια το κτίριο.

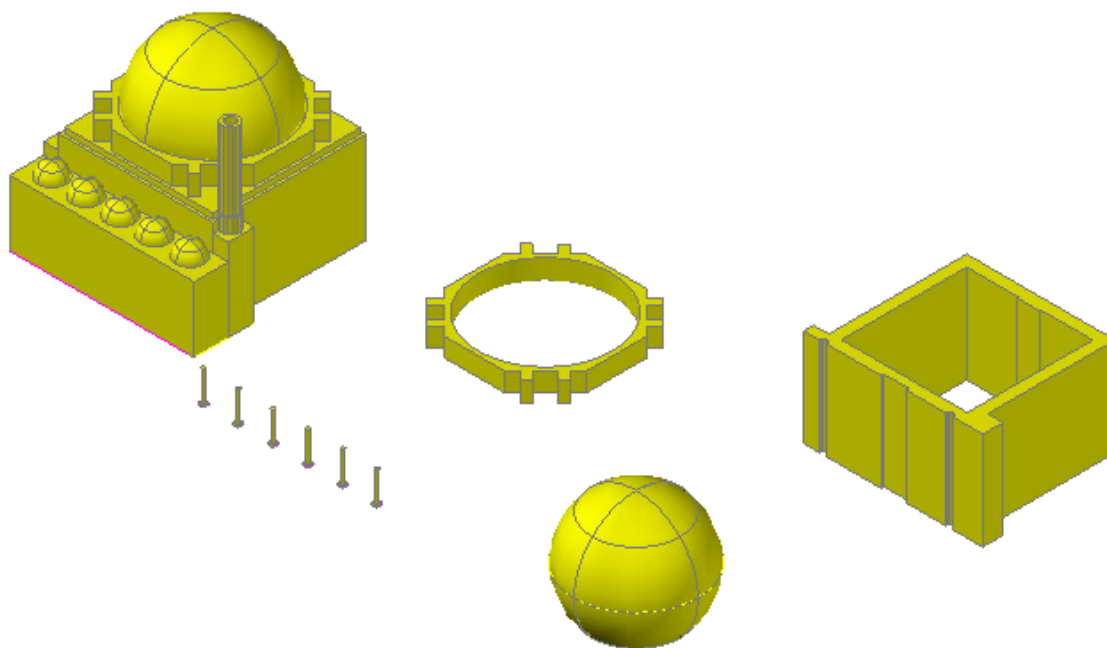
Τέλος, έπρεπε να είμαστε σε διαρκή επαφή με τον υπεύθυνο καθηγητή μας, ώστε να γίνονται οι απαραίτητες διορθώσεις, αλλά και για να μας συμβουλευτεί πάνω σε διάφορα θέματα σχετικά με την ολοκλήρωση, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, της πτυχιακής μας εργασίας.

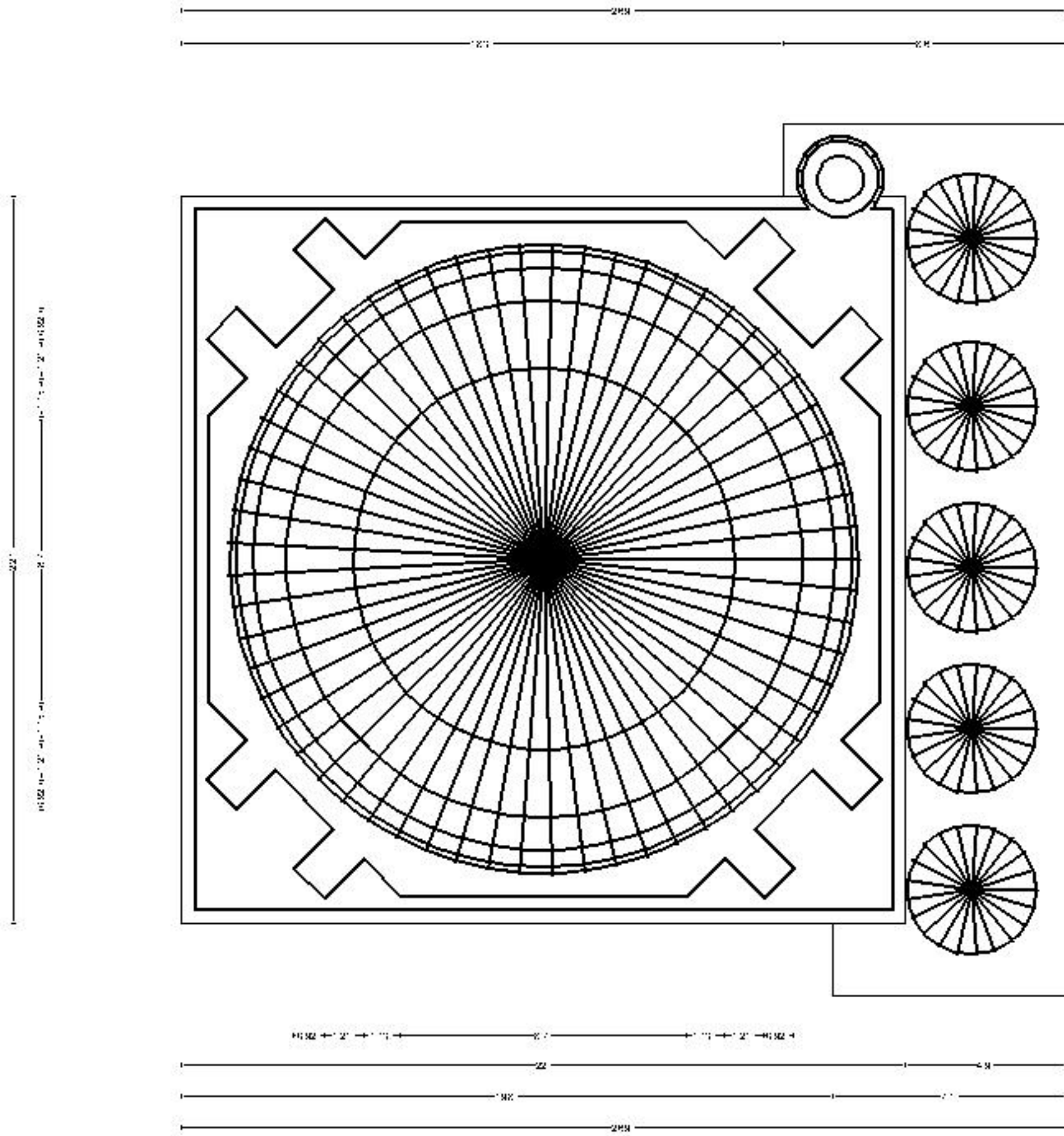
ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ

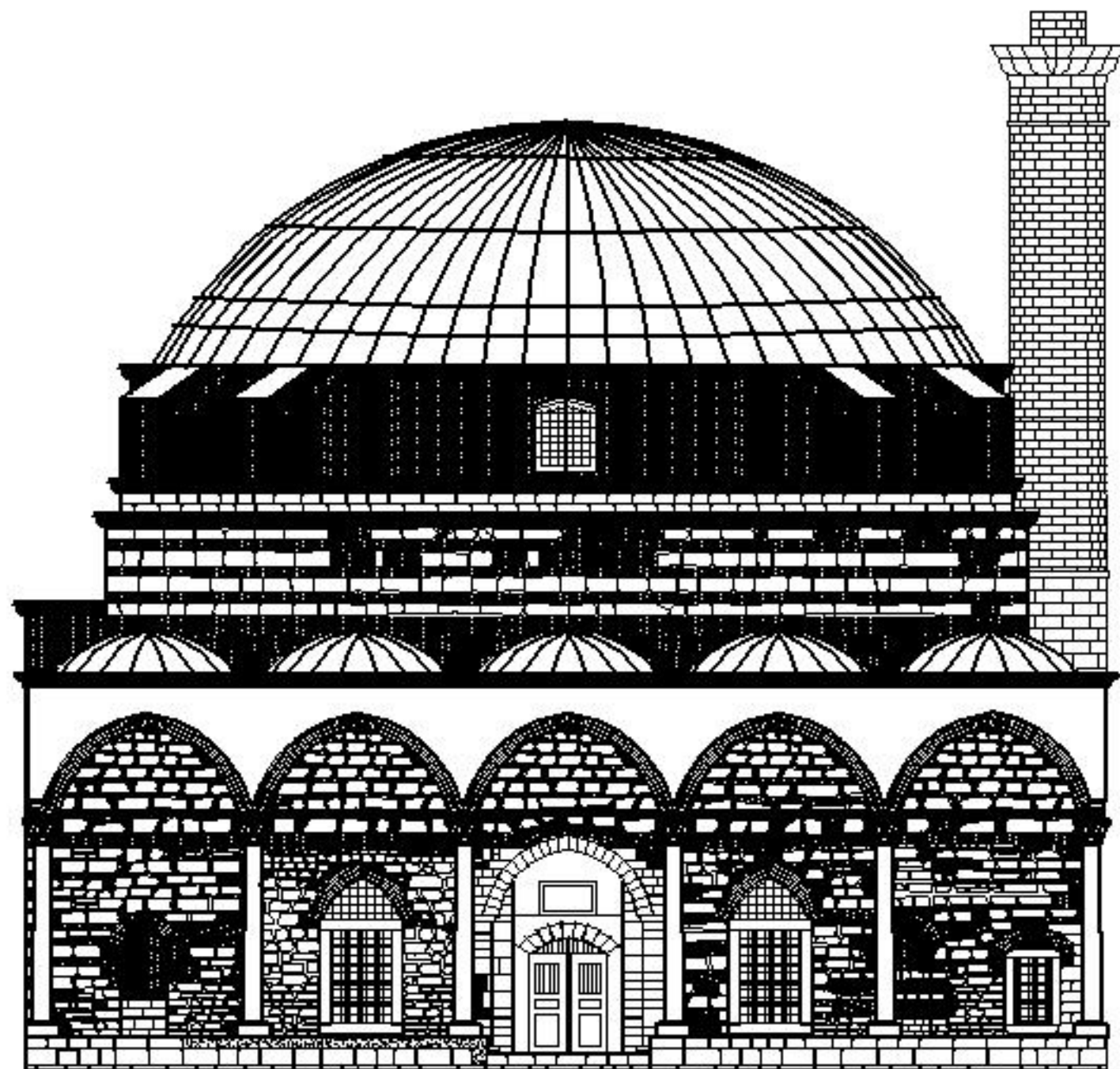

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

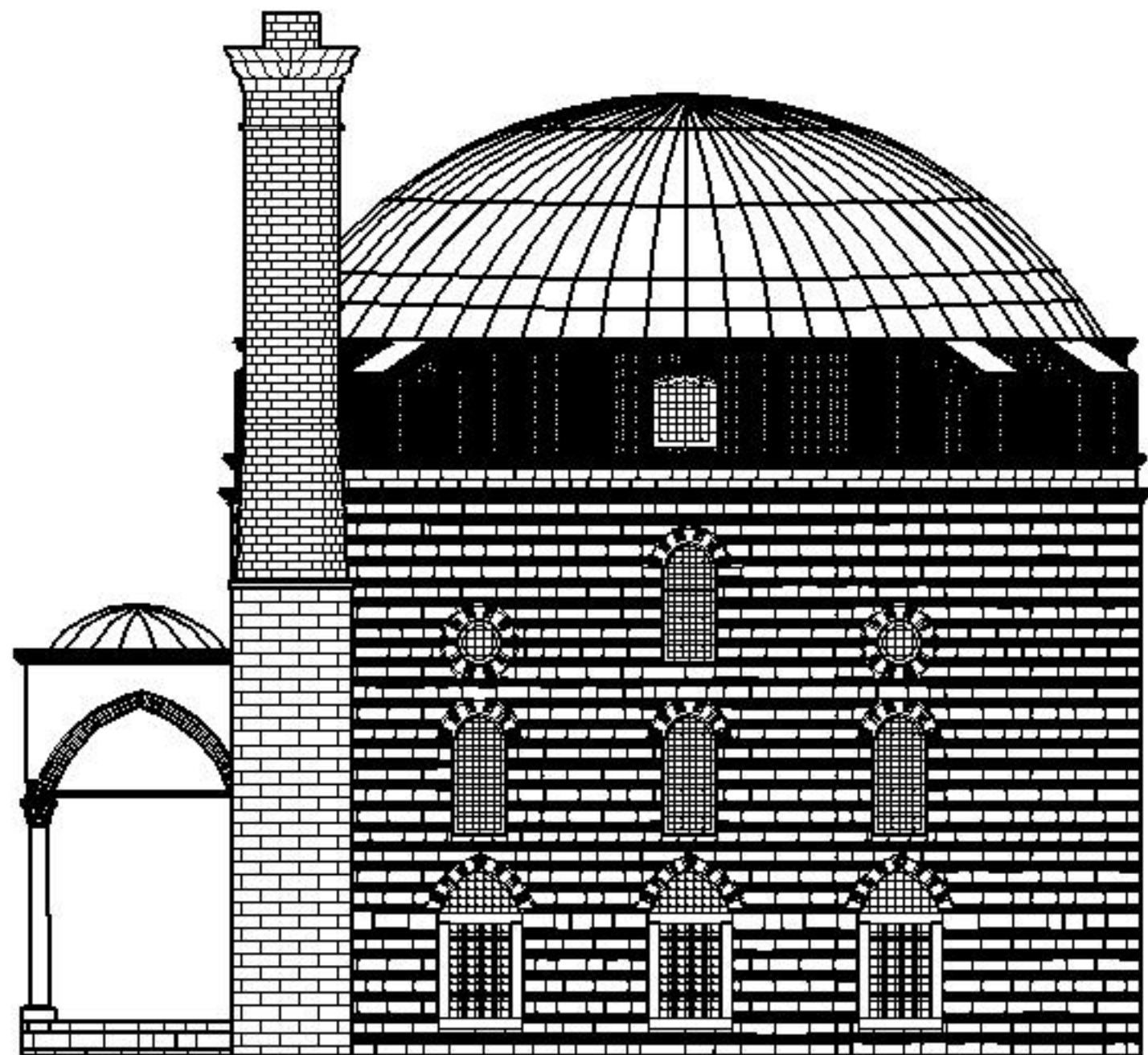

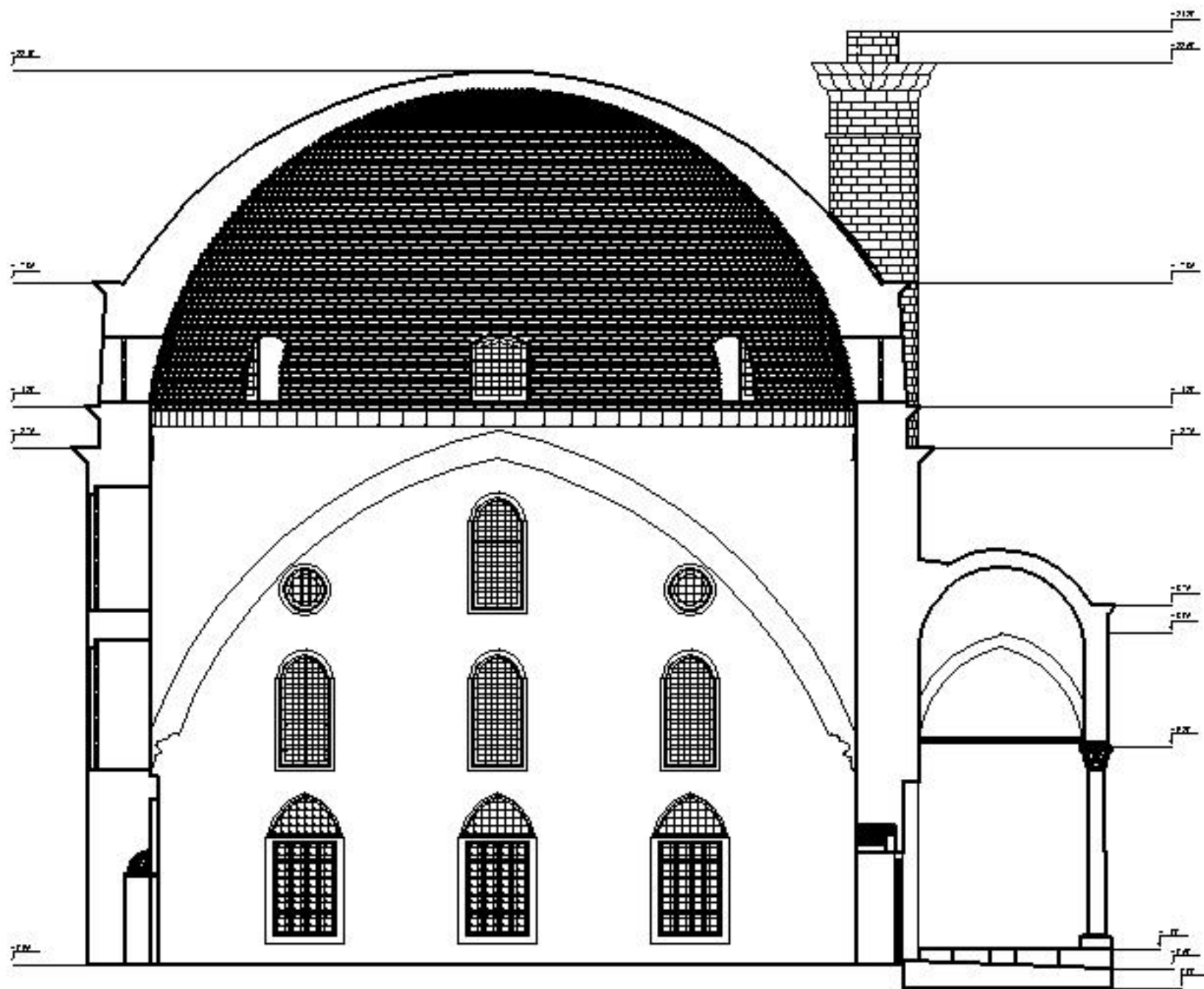
PROJECT NAME			
ADDRESS, HEIGHT, TOPOGRAPHY, COMMENTS TO BE SHOWN AT STATION			
TERMS OF STAKE			
DATE OF WORK, CONTRACT NUMBER			
<table border="1"> <tr> <td>PROJECT NO.</td> <td>2</td> </tr> </table>		PROJECT NO.	2
PROJECT NO.	2		
DATE			
DRAWN BY			
THIS DRAWING IS THE PROPERTY OF THE ENGINEER	DATE AND SIGNATURE		

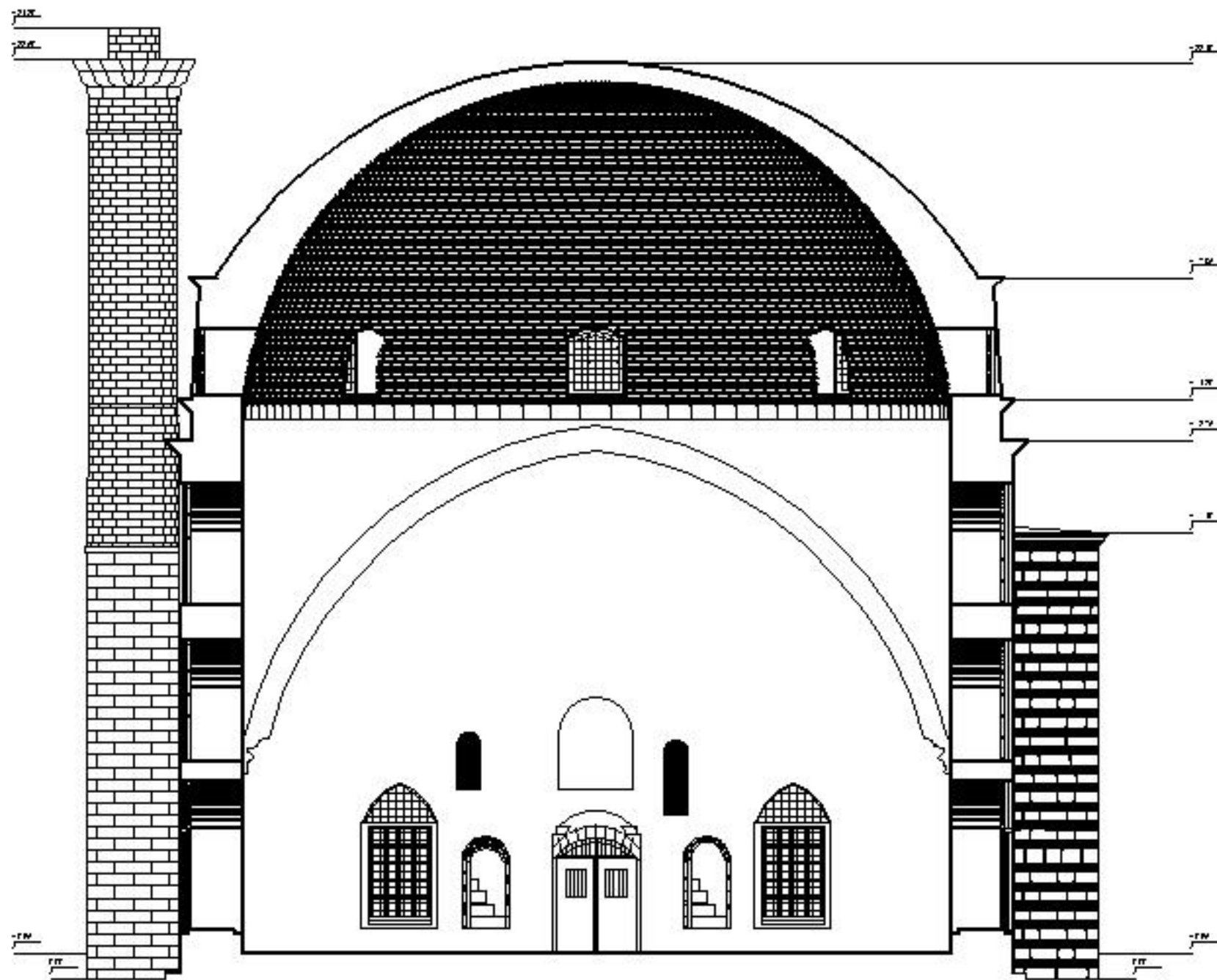
1. NOME DO TERMO	
2. ENDEREÇO, NÚMERO E TIPO DE LOGADOURO DO TERMO DO TERMO DO TERMO	
3. TIPO DE TERMO	
4. NOME DO TITULAR E NOME DO REPRESENTANTE	
5. VALOR DO TERMO	6. DATA DO TERMO
7. NOME DO TERMO	
8. NOME DO TERMO	9. NOME DO TERMO

01 HOC TE BIRKO	
ADRESA: BULEVARDI I TITU BODRAN TIRANE 10000	
TERMINI: 2016	
KLASIFIKIMETI: 10000	
10000	6
10000	
10000	
10000	10000

A. H. T. B. N. V.	
A. H. T. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V.	
T. O. B. N. V. T. O. B. N. V.	
A. H. T. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V.	
T. O. B. N. V. - A	7
1956	
A. H. T. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V.	
A. H. T. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V.	A. H. T. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V. T. O. B. N. V.

AL HAYYIYAH	
ADDITIONAL HEIGHT / TO THE ROOF TOP TO THE TOP OF THE WALL	
TERMINATION	
FOR THE USE OF THE ARCHITECT	
TOPI 3-3	8
156	
2010	
A. L. 114 1571	DATE AND APPROVAL
THE CONTRACTOR / 1000000	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μ.Κλιάφα, “Μύθοι και θρύλοι της Θεσσαλίας”, Κέδρος 2006.

“Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου”, Αθήνα: Ήλιος 1987, τ.17ος, σ.658.

Παλιούγκας Θ. “Η Θεσσαλία στο οδοιπορικό του περιηγητή Εβλιγιά Τσελεμπή”.(1668), Λαογραφικό Μουσείο Λάρισας, Λάρισα 2001.

“Τρικαλινό ημερολόγιο” Τρίκαλα: Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Τρικκαίων 1991.

Τζον Φρίλι “Κωνσταντινούπολη Από το Χριστιανισμό στο Ισλάμ” Αθήνα: Εκδόσεις Περίπλους, 2002.

Ahmet Refik “Mimar Sinan”Istanbul: Kanaat Library, Amedi Press 1931.

Gülru Necipoglu “The Age of Sinan: Architectural Culture in the Ottoman Empire”. London: Reaktion Books 2005.

Kuban Dogan “Sinan’s Art and Selimiye” Istanbul: Economic and Social History Foundation 1997.

Kuran Abtullah “Sinan, the Grand Old master of Ottoman Architecture” Istanbul: Ada Press Publishers 1987.

Ηλεκτρονικές πηγές:

<http://bloom.mit.edu.agakhan/sinan/sinan>